लुँबुँ-वहबुँ

दुर्गा

लुँबुँ – वहबुँ

मतिनाया म्य

प्रदीप्त प्रकाशन

प्रकाशक
प्रदिप्त पुस्तकालय
असन तक्षबहाल

मू १।
निकःगु १०००
ने.सं. १०६०

मुद्रक
रत्न प्रेस
त्यौड टोल

लुधना पुगु न्हिलां छायपाः लुँबुँ-वहबुँ निकःगु खुसी नं ल्यासे जुयाः धिकिंहि दंव-सेँलि धाय् मालि-छिकपिंजा अभनं ल्याय्म्ह हे तिनि। थथेहे साहित्यया मेमेगु अंग पाखे नं नेपाल भाषाया ब्वमिपिसं थःगु ल्याय्म्ह पहः क्यनादी धैगु विश्वासया फसय् सासः ल्हाल्हां थ्व निगूगु संस्करणया भूमिका क्वचाय्के।

– प्रकाशक

ठुँबुँ

वसन्त

छ्पु

सिरि सिरि फसं जितः कुचु कुचु नकल
जडभन मुसु मुसु फाल
वाउँ धाँयूया लासय् दनाः मन जिगु वाउँल
मुखू ब्यनाः होगु स्वानं जितः न्हीकल
नागबेलि गुँया लँपुं जितः न्याकुं कायूकल
भवाला स्यन छम छम चाल

लहरान हितु हिनाः स्यन माया यायेगु
नस्वालन स्यन जितः मन ब्वयेगु
म्हंगलया सलं जिगु रसं जाःगु लुगल
स्य जुयाः म्हुतुं भयेबिल

वसन्तया अय्लाखन धेधे च्वीकाः जउभन
भिखायागु भयालय् वयाः पिया च्वन
कुलिचिगु सँया दुने सुलाः सुलाः च्व मन
फिरि फिरि सनाः न्हिता च्वन

भम्वः वल स्वान न्हिल जितः गिजे याःथें जुल
पिया पिया च्वना अयनं पिया मभाल
क्यव लिसे वसन्त नं लसपस सन सो
भासँ पिया, मन हथाय् चाल

होलि

निपु

मिजं—होलिया मेला. मयजु, मय्यू ला
अबीर मचासां तये न्हां ला

अहोसा छाय ल्या: थथिन मद्राला:
सुला: सुला: बिस्युवने मा: ला
आसे रे आसे ह्याउँस्वान छुये थें
पिचु छ्यँलय् अबीरया रंग बांला:

मिसा—मयो जितः ला सहयाय् मखु न्हां
मयो धासेंलि छिगु कर ला ?

स्वां नं छुये मय् बांलाके नं मय्
जिपि अथें हे बांलाः नि
थःत थमं बरु बांलाकि भाजु
लु यात ख्वोल वाः सिल ला छि

भिजं--होलिया मेला, मय्जु, मस्यूला
अबीर तलं तंचाय् दै ला

मय्जुया म्हुतु सो चुपिया सिकं जो
तर जिगु ल्हावो अबीरया पो
छं म्हुतु न्याय्कि रे जिं ल्हाः च्वेके
सु त्याइ, सु बुइ छ अबले सो

मिसा—मयो जितः ला सह याये मखु न्हां
मयो धासेंलि छिगु कर ला

मयो, मयो जिम्ह यहे मयो का
मयोया वासः छु दै ला
याकनं चिलाहुँ भलादम्ह माजु
मखुसा धुलं हे व्हाके जि ला

मिजं—छंत मयेवं जिमित मयै ला
मान-मिजासं तयके ब्यु छं
मखुसा म्हछम्हं लुना बी मयजु
यत्थाय् नाल्हिस तःहुँ रे छं

१०७६

घातु

स्वपु

थथिजा:गु रसबस तोलताव
राम हँ ! जि गन वने

निरमल सरगत, झलमल, परवत
स्वत्र थास क्विगु रस मेव रस मदु दैव

बलचासं न्ह्यसु लाया: आनन्दन रसताया:
ज्यापुदाजु याकतन घातुया म्य हाला च्वन

लुँ था स्वान, वोया स्वान ह्वया च्वंगु खनेभनं
मस्यू छाय मन हाय ! खुलुलु मिन दैव

जोलि जोल पासा ह्नुने, दुथे फुथे नये त्वने
दैवयागु रसबसं पाहाँच:ल्हे सुखं हने

१९७८

सिनाज्या

प्यंपु

असारया सिनाज्या, भुलु भुलु सलिवा
सिलि सिलि फसं दायाः मन चंगा
ज्यापुया कायमचा, न्हिया न्हिथं बुँया ज्या
पासा वया ई व मुगःचा

वाफय् निभालिसे ल्वानाः कुलि बुँया चा तछ्यानाः
बुँ माथं वंकाः अले पुवाचा पिनाः
त्यानुल धायूवं चःति हुयाः भ्रासुलनी
इले बेले सोंमा ल्ह्वनाः

हिस्निदुम्ह मैंचा वल न्याकुं कयाः सोंमा उखनाः
ल्याय्म्हम्ह ज्यापुं वैत कयलें स्वत न्हां
ज्यापुन म्य हाल, मैंचान प्याखं हुल
गुलि रसं जाःगु सिनाज्या

वाउँसे च्वंगु पुखाचा, ब्रुँया योगु तिसाचा
थ्व हे तिसां तियेकीपिं भी हे ज्यापुचा
ज्यापुया कायमचाः लोकया लिधंसा
तर तलसिया न्ह्यवःसा

१०७८

मालश्री

ज्यापु

हाइ रे ज्यापुनी तता, गुलि हिसि दु रे छ ला
जब ल्हातिं कलः ज्वनाः देके वने त्यना ला

सतुबतु छथुचा, ल्वेक ह्यांगु सचिका
पिचुसे च्वंगु छयँले नःलास्वान निपुचा
नःला स्वान नःलि थें, छ नं साप नःलिचा
छन्त स्वस्वं मोह जुल, मोहनि जकं याना ला

ख्वाः छंगु थनालू, नेपाली बां लू
सामाङ्याया वामा थें छ्यों भचा क्वफ्वछू
ख्वाः भचा हाकु ख्वाः, कपाले आहा
पुन्हीसिया तिमिला थें सिन्हः चाक्मक ला:

लंया बुत्ता स्वांको लू ख्वे ला ख्वे ला धैथें जू
फिरि फिरि संगु गाचां सं:तू थें च्वनिगु
छम्हूचागु म्हचा छंगु हिसियागु पोचा
छं पला: छीवं तता, हँ हे न्यासि न्यासि चा:

मिखा छंगु मूस: अय्ला: घुतुक्क हे त्वने ला
छन्त जक स्वयाच्वंसा मत्वंसा नं काइ ला
ख्वा:या दख्वीच्वंगु न्हायूनं गुलिजक छायपा च्वं
जोबनया अंतिं हा:गु अय्लाखया धा:थें च्वं

सुथसिया बेला, मोहनिया मेला
छ नाप जि नं तता, देके वये ला
जि नं छुये ति रे तता, न:ला स्वान निपुचा
जित: नं ला भचा जूसां धर्म खुनु लाइ ला

घिन्तांमैं

खुपु

ख्वाल जि नःलि
नःलि ख्वान चुलि
नाम जि नेपाः
बांलाः हिमि बिलि बिलि

मेची–काली जवं खवं सतुबतु थुये
लायलामा द्थ्वी लाक्क सिच्च धकाः तये
पुचः मुनाः नगु गुलि
जालि धकाः तये इलि लिलि

झलमल हिमालय मतू धकाः पुये
सुरज व तिमिला मिखा धकाः छुये
प्यक्वे बन मिखाय् जि नं
अजः धकाः डये झिलि मिलि

च्वापुगुँया च्वापु कयाः क्वलं धकाः बुये
सुथसिया ह्याउँ निभाः लालि धकाः तये
नुगलस बुद्धयात
मत धकाः च्याके पिलि पिलि

दखिनया बालि जिगु कल्लि दुगु पालि
प्याखंहुले लछिमिया लुँया लुखा चाली
बाः बइ फस जुयाः
सिरि सुख थन सिलि सिलि

घिन्तांमैं

न्हयपु

ल्याय्म्हम्ह दाजु, तंचाया ला छु
छितः जिं ला छुं हे धैगु मरु

स्यंकेमते न्हां नकतिनि होगु
पीरतिया स्वां नुगले चवंगु
कोटि बिनति छितः जि नं याये मरु

सुलु पुयाः छि सःतल भाजु
जःला खःलां छु छु जक धाःगु
छितः अयन्‌ं हूं हे धैगु मरु

१४

उखुनु बाहाले बजि कुया बेले
लोमन ला छु लुसिया ताले
छि व जि व हरसं म्ह हालागु

तिमिलाया जले, सूं मरु ख्यले
भी निम्ह हुसुलुन पुया बेले
छिं धयादीगु खँ जिगु थ्व नुगले दु

छित: द्यो थेँ नुगले स्वना:
अर्घ बिया: जिं पूजा याना
पुरे यावं छिन मनोरथ जिगु

१०७७

च्यापु

ख्यालं ख्यालं येकां आः ला
नी हे जुयावन । यो मैं

मचाबले भ्वय धका म्हितागु व कासा रे
चागःचा व वांगु घाँय्चा हेकतंया घासा रे
फुकं फुकं धात्थें जुयाः
न्ह्योने लुयाच्वन । यो मैं

चुक, ननि वहे तिनि, बैस झीगु हिल रे
मिखा नं थ्व वहे तिनि, स्वयगु पहः हिल रे
ढंग वहे तिनि झीगु
रंग हिलावन । यो मैं

छंगु जिगु बैस थुगु बरखाय। खुसि रे
थुगु इले बा: मबोला गुगु इले वइ रे
थ्वहे खुसिबाले रुवीका:
फोपिं थन थ्यन। यो मैं

यो मैं, छंगु हिसियात तिमिलां नं मफु रे
छन्त थ्व थें च्वं का धायत् छंगु जोहे मदु रे
योगुलि हे जिगु मिखाय्
बांलाना छ च्वन। यो मैं

सत्य यो मैं छ ला जित: गुलि यल गुलि रे
थुलि यल धका म्हुतुं धाये जि मसल रे
येके धका येका मखु
अथें यया बन। यो मैं

घिन्तांमैं

गुपु

न्हाय्कं जक स्वयाः जिन
समाः गुलि याये धुन
न्ह्याक्व समाः याःसां ज्यान
छतिं हे जि लुमदन
भाःसँ ज्यान, छि हे जिगु
न्ह्योने दना दिसँ

जिम्थाय् क्यबे ठ्हया च्वन
बानलाःगु चम्पा स्वान
छुये धका थ्वया जिन
कुतुं जक वल ज्यान
भाःसँ ज्यान, छि हे वयाः
छुका बिया दिसँ

नुगले नं छि हे ज्यान
थ्व मिखाय् नं छि हे जक
छि हे जक लुया: ज्यान
जि ला: गन गन तन
झाँस ज्यान, छिं हे छक:
ल्वीका बिया दिसँ

छित: ख्वया: समा: याये
छित: ख्वया: न्याकुं काये जि
आजु धका छित: थिया:
इति इति म्हिले जि
झाँसँ ज्यान, न्ह्योने वया:
दना बिया दिसँ

ख्यालि

भिक्षु

मिजं- थौं वैला, कन्हे वैला
तान्जा कथना फुनाः चिकुला
मफु मयूजु पियाच्वने त्याःला
आशा जक वैला वैला
माया मदु ला
लः बियाः व्हेकागु स्वां
जि ध्वे मदै ला
मिसा- मां-अबुया योम्ह म्ह्याय्
दुतं फतं जि हे छम्ह
वा क्वा घयो दीमते
नोपलाय् माःसा झासँ दाइचा
भयाले च्वंच्वने
आय् बुयां छुयाय् दाइचा
जि जक मन च्वंला

मिजं- सोया घाः क्वखं मस्यू
जिगु जक छं गथे सीगु
न्हिछिं थन भयाः प्यूवयत
आलुब्वे पिवाः च्वंथि मरु
छं छु खँ ल्होना

मिसा- थःगु घाः थमं जरु स्यू
जिगु या छेँ खँ छिं छु स्यू
बरु कन्हे पुन्ही मखु ला
गःचाः हिले थें वय् का दाइचा
ज्यू ला मज्यू ला

मिजं· लुँहिति वह:हिति
ल्वहँहिति नं हिति हे मखुला
नापलाना: बायूगु स्वयु ला
तसबिरजकसां ज्यूधया मयज्गु
उलि नं मथू ला

मिसा- पशुपति गुजेश्वरी
छेँ च्वना: दरशन मदू ला
मन दुनेसं तसबिर दै नं
भ्वंया तसबिर मा:ला दाइचा
वैँला मजू ला

मिजं· स्वां व्हल मुखू व्यना:
भवा: याइम्ह पापी मखुला
वें याइम्ह छन्त नं अथे हे
बोक्सी धा:सां द्वंमरु मयूजु
ख: ला कि मखु धा

मिसा- यल, ख्वप, नेपा: दे
उलि मछि मिजं खना
छि जोम्ह खँगुलु अयूनं
जिं ला मखना दाइचा
सत्य नं मखन।

मिजं- म्हगसे म्हंगु खँ छन्त कंसा
छु जक धाइ थें मम्यू
गुजेश्वरीयो म्होने मी निम्ह
छ्यों ल्वाकाः द्योः चाःहिलागु
भिं ला मभिं ला

मिसा- थौं कन्हे बरखा मखुला
म्हिगः तिनि पुवाचा पिल छि
तर अयनं वा लयगु ला
चिकुलां तिनि मखुला दाइचा
छि जक मस्यू ला

१०७४

निर्गुण

भिंङ्छ्पु

माया रे रतन जि नं छंके माया

छंला ननी बजि ल्हुल
छ्प्वाकल जितः बिल
मायां ब्यूगु स्वकं बजि नं
गुलि जक माकु रे रतन
न्ह्याय्पंयागु कपाय् रतन
मिखाया पत्ति रे
सासलया पासा रतन
नुगलया भाषा रे
न्ह्याकब तापाय् थब्यु रतन
जिगु लागि सती रे
मिखा जक तीवं छन्त
न्ह्योने इयाः थने रे

विरहिणी जोम्य

भिंनिपु

वा म्हिते पासा, निम्ह कुलि--कासा
नुगलं नुगले लाया: मतिनाया बासा
थौंयागु बेला
न्ह्याइपुगु मेला
त्वया च्वन प्यखेरं पुन्हीसिया तिमिला
थ्व हे ख्विचु जले च्वना:
पाचिने छ व जि व पासा
छ ला जिगु किपालु
न्हाय्‌कने ल्वीगु
छ ला जिगु तसबिर नुगले च्वंगु
तेल धका ब्वाँ वया:
थियेतिनि छन्त जिन पासा

छन्त थिया च्वनाबले
थःत थमं थू थें
छन्त स्वया च्वनाबले तंगु मिखा लू थें
निम्ह नापं च्वनाबले
ह्याउँ निभाः लू थें जुल पासा

खिमिलाया धंकि खुनाः
लुयेगु जि सपना
जि ला वहे सपनाया स्वान होगु विपना
थनिनसिया कुलि-कासा
लो ला मनिमखु हला, पासा

लोकम्ह

भिंस्वपु

आकाभ्काकाय् नाप लात
वने वयां व्छै ला
हंचा बइनी वय् ला धाःसां ञिमि दाजुं धाइला
वये गथे मवे धाःसा
मन जि नं तये फै ला

मूलुखां भाये मते
क्यब -लुखां भासँ
जिमि दाजु वइ बले सिमां किका दिसँ
देव मरु ह्रेगःचासं
देव जुयाः छि दिसँ

सुलु पुया: सःते धाःसा उजुं सुजुं ताइ ला
नां कया: सःते धाःसां
जःला खःलां धाइ लो
सुलु पुया: सःते मते सिमा संका दिसँ
जःला खःलां धा हे धाःसा
धया बी का जि नं
याकः च्वना: बरखा फुत, चिकुला नं फुइ ला
खोल मरु सिलः न्ययां
चिकु लंके फइ ला
सत्य सत्य जि ला दाइचा, वेगु जुल ब्रिके
शनिवार दिन छता
साइत याये मते
१०७६

जोम्य

भिंप्यपु

स्वये धका स्वैगु मखु, मिखा ल्वात छुयाय्
मयूजु तंचायमते न्हां

स्व रे गुलि मछाः मजू, सुरू सुरू भासँ
भाजु थःगु लँ लिनाः

लः त्वने प्यास चायाः उखे थुखे माला जुया
सत्य सत्य छंत मखु घले जक स्वैगु
मयजु तंचायमते न्हां

म्हस्यूमखु ताःस्यूमखु, गनं छकः खना मखु
आकाभाकाय् लँ पं वेत मछाः मजू ला
भाजु जस्या मचाःला

अष्टमीया ब्रत च्वनाः जनमाः दे्के वोगुबेले
जितः कयलें मिखां स्वैगु लोमन ला
मय्‌जु न्ह्यलं व्हात ला
खेँ बुत्ता तय्‌दैमखु छि सत्य सह याये मखु जि
बि बि तोति मखुसा थ्व ह्ये घलं चिनाथके
भाजु वनेसा हुँ न्हां
अरायसकं तंचाय माःला छन्त सुनां पंगु दु ल्याः
लः भचा त्वंकेत नं नुगः स्याः सा म्वाल
मय्‌जु कर ला मयाना
स्वय्‌ हे स्वरे छु ख्वाः वोम्ह छन्त ला छन्त आसे
जिम्थाय्‌ भयाः क्वं बइबले कपरां लुनाहय्‌
भाजु मनू म्हस्यू ला

विरहिणी

भिंन्यापु

समा: याना: ख्वैत क्यने छि हे मरु न्ह्योने यज्यू
क्यलेंन्हिला: ख्वैत ख्वये बांला: घाइम्ह मरु यज्यू
क्वथा-प्वाले याक: च्वना: तसबिर स्वया च्वना
तसबिर ख्वख्वं जि हे तसबिर जुल यज्यू

जि हे ख्विसें होगु ख्वान गुलि गुलि भ्वाल जुल
भ्वाल जूगु ख्वान ख्वख्वं मने धन्दा जुल यज्यू
चिठिं मथ्यं, म्हछिं मथ्यं दछि दछि दत यज्यू
सत्य छि ला हाकुतिना चाग:चा थें जुल यज्यू

बरखाया ताहा: न्हिने क्वथा-म्याले भुग्लुं च्वने
पंजलया म्हंग:चा थें सुकु सुकु ख्वये यज्यू
संध्याइले क:सी वया: याने थ्यंक मिखा ब्वया
ल्यूँया वोगु सर्ग: ख्वख्वं मन नापं ल्यूँल यज्यू

घिन्तांमैं

म्हिंखुपु

जोबनया शुद्ध न्हिने मतिनाया कुञ्ज बने
कुचु कुचु नका: मने कुचु कासा म्हिते थें
स्वने मद्दु तेजु याना: म्हितूम्ह सु थें

न्याकूं छक: काये ला न्यासि न्यासि चाये ला हां
घरि घरि मन हिल, च्वनाथे जि मछुल
मस्यु जित: छु जूगु थ्व जिं है मसिल

होगु स्वान छफो थ्वया: चुप्पा नया: छाती तया:
याक:चा जि यत्थे सना: प्याखं छक: हुले धयां
सुगाँय्-व्हतं निभा: जुजुं चिबा काल न्हां
तेलकासा म्हिते ला, सुलाकासा म्हिते लो जि
पासा मदु कासा म्हितां स्वैत थिया: न्हिले जि
भन जक जोबनया पंज: जुल जि.

ओम्थ

भिंन्हयूपु

मिजं- आःला सत्य आयूहे झुल
गबायत जि पीगु
मपी धाःसां मनं मफु गुलि बाम्हे काःगु
मिसा- छितः धका जिला मन
फयाना तयूधुन
तर छें या मायां पलाः लिलिसाला च्वन
मिजं- उखे माया, थुखे माया
मन धाःसा छ्यू
निगः नाचाय् पलाः तयां खुसि गथे छीगु
मिसा- खुसि ला जि छिये तिनि
तर न्यना दिसँ
अथें-उथें बयें बरू ल्हाक्य हया दिसँ

मिजं- ल्हाक्य हयां छुयाय्
मयूजु, भार दनि तःगू
जातः मतू यें तें घाःसा धारे छु यायूगु
मिसा- जन्म काःछि व्हने फैला
जातः मत्वीक नं
खिचा ब्वार्थे ल्वाये माःसा छुयाय् हिया हिथं
मिजं- जातः यागु भरें जिं ला
माया याना मखु
म्वाल अयूसा थनि जितः लोलमंका व्छैव्यु
मिसा- अथे धैगु मखु ब्यान
लिफः स्वया दिसँ
जिगु मन स्वरे गुलि पिपिच्याना च्वन

मिजं· माया धैगु सीकि मय्‌जु
ह्मबःसा ला मखु
मन नाप मन स्वाय्‌गु खने मदु स्वापू
मिसा- मन ला मी स्वाये धुन
तन बाया च्वन
तन स्वाये धाःसा मन भति ग्याना च्वन
मिजं- ग्याये माःगु छु दु मय्‌जु
भम्बः ला जि मखु
थ्व नुगःया मोया नं जा निन्हुयागु मखु
१०७६

न्हूगु लोकलय

भिंच्यापु

मां· च्वाकिंचा पहलं ज्वीमते मयूजु
न्हासे लुफिं हाइ
मिसा धैम्ह थय् अप्पो जूसा
कतकं छुस्याको धाइ

म्ह्याय्- हाले मते योमां, हाले मते योबा
छिक् पिं थैं ला जि
छेँ कुतु ब्यांजक ज्वीत थ्व 'मखुत
ख्येँ फवसा कायगु ई

मां- धत्तेगी च्वाकिं, गुलिजक नकिं
मछा: मजू ला छि:
मांबौलिसे थय् जवा: सवा: याय्
मनं जिपिं ला छि:

म्ह्याय् खः खः योमां, छिमित छु हे माः
कनि ज्वी दय्त्रं गाः
सदां मिजंते पालिधू ज्वीदुसा
छिमित छु मेगु माः
यौ- मयल मथल जिगु म्हाय्पं हाल
आपाः हाल्यमते छ
सँ सो भयापसां म्वय हे लसिं
म्ह्योने हे वय्मते छ
म्ह्याय् चो माःनिं पो बुराचिया खँ सो
गुलिजक ह्माउँमचा धाय्
छिगु खं जि ला छु छिगु हेआमु
तंचाइ भुयू ग्वाय्

बौ- सो सो न्ह्यों ला त्योगु जक धाःला
गुलिजक छ्वाःम्हुतु ज्वी
तं प्याहाँ वो स्वय् सपः ज्वनाःहे
भत्रा याय् मन दत जि

म्ह्याय्· तंचाय मते रे जिगु खँ ला न्यँ रे
ई हिल्य धुंकल छि
थौंया युगे श्रामु चानक बुद्धि
रुये" श्वै मखुत छि

मां· राम राम, हरि हरि, छु खँ न्यने माःगु
स्वे छ लसियात जि

बौ· छाय् जक बाकि तय् श्राःला छन्त
सपः ज्वनाः हे ल्वी

घातु .

भिंगुपु

न्ह्यखा हाल अयनं न्ह्यो जि मवो प्राण
धर धर खवबि जक वै मिखां नं

मिखा जक तिसीवं है लुमनिगु कन्हे पाहां चःन्हे
गथे हने नखः धका नुगल जि हिइगु रे
प्राण, जि न्ह्यो मवोगु उकिं है

माया, छ छेँया लछिमि जुयाः नं सो
खवयेमते रे सहलन याव

थौं निन्हु दुःख धका खवया ख्वाल ज्यायेमते माया
लख भचा त्वनाः जूसां न्हिला ख्वालं नखः हने क
धीरज या छेँया घाल थुयेका

म्हिग: बासि म्'रि नन लसतासे मचां धा:गु
कन्हे पाहां च:न्हे योमा! चिचि पापा नये दैगु
लुममं हरे! मन डाह ज्वीगु

सुनां बिइ त्यासा भीत, बन्हः तये धा:सां चाया घ:
माया, का रे छं हे धाव, गथे हने थुगु नव:
महनां छु ज्वी पाहां च:न्हे थ्व

भी जा म्वाल द्यांलाये का छुयाय्‌गुले पाहां सूं वोसा
किव कुने छेलीं निसें खग: बिया च्वने माल का
धया दिसँ प्राण, ज्यू ला मज्यू ला।

१०७४

रुद्रालि

नीपु

प्याखं हुले म्हाः भाइसा, जःलाखःलां धाइ
जितः जिमि मामं स्याइ

जिमि बाज्या कुबेरमान
सल किसि ल्हीं फुम्ह
अपाय्धं म्ह साहुया छ्यू जि
घाले। ध्वैथें सकस्यां योम्ह
प्याखं हूगु स्यूसा थःथें लाकू हिकू ताइ
जितः जिमि बाज्यां च्वाइ

जिमि अबु घरानाम्ह
दुने ध्वाखाय् जागीर दुम्ह
जिमि मां नं चान्चुन मखु
मय लम्वर या लुँ थँ च्वंम्ह
जि ला न्ह्याहे म्हा का भाइसा न्हापां मधाः धाइ
खं ला न्हापां मधा ध इ

चानं न्हिनं हथ्या कयनाः
आखः निगः बल्लं ब्वना
आ हाकनं प्याख हूसा
पायावेथँ ज़िगिज़िगि ;खाना
जिमि अबूं सपः ज्वनाः धिनि मिनि याइ
जितः भेभेलुक दाइ

बान्हमासे-जोम्य

नीह्लपु

छि व जि व छक; यज्यू थिथि ख्वाल स्वये रे
पलखछि लिपा छित: गन कया: स्वये रे
थुगु ख्वाल छुया ख्वाल मिखा तीवं तनि रे
लुमकेवं ख्वीगु उगु ख्वाल जकं ख्वाल रे

गुलि चिये मन यज्यू चिवलिसे ब्यन रे
सुथसिया सिचु जलं पुत जित: भन रे
बान्हि जुइ म्हाइपुसे गथे बिके दिन रे
संध्या नं जा वइतिनि लुमंके हे मयो रे

संध्या ख्वइ, वसन्त नं भवाल जुया: फुइ रे
छ व जि व दतलेत मेगु हानं लुइ रे
बाया च्वना घरि निन्हु म्हाइपुसे च्वनि रे
कन्हे हानं सुथ जुइ, ह्याउँनिभा: लुइ रे

ह्याउँनिभाः ल्वीगु यच्यू, कन्हे सुथे तिनि रे
उगु सुथ जिगु मिखां खनि ला मखनि रे
छिगु जिगु वसन्त ला थौंया थुगु घरि रे
मवोनिगु दिन पियाः गथे मन तये रे

हारे चाये मते यमैं, निन्हुया विजोग रे
तापा लिसे सतिनाः जि छंगु मिखाय् लुये रे
बैसं जितः ल्यायम्ह यात देशयागु लागी रे
बिदा बिउ जितः यमैं न्ह्यलाख्वाल ज्यानाः रे

मिखां हिति हाल यज्यू, नुगलया जल रे
थ्व हे जलं छिगु पालि जक जूसां सिके रे
स्वान मदु सिमायागु हल जूसां छाये रे
थ्व हे बँ धुल छितः सिन्हः धका तिके रे

थुगु ख्वान ख्वान मखु ख्वानया नं ज्यान रे
बँया धुल छंगु जिगु ज्यानया नं मूल रे
छंगु माया दत जित: ख्यूँगु थास मत रे
कंया प नं जित: आ:ला मखमलया बासा रे

सुथ न्हापां सर्ग: ख्वया व्वया वनि झंग: रे
हनि ज्वीवं लिहाँ वइ थ:गु ख्वँल ख्वया: रे
फुक फुक लिहाँ वइ, छि ला झाइ मखु रे
लुमं लुमं आ: हे मन खुलुलु मिन रे

सुपाँय् जकं नाया वनी, सर्ग: वनि मखु रे
खुसि न्ह्याइ, खुसियागु सि ला सनि मखु रे
ताहांगु थ्व लँपु जिगु म्ह हे जकं यनि रे
जि ला छंगु नुगलस म्य थें थ्वया च्वने रे

नीनिपु

थौं ला ह्वया ब्वन तिमिला मयजु
कन्हे जक गथे जुइ मस्यु
थौंयागु थुगु बेला
छंगु जिगु मंका: मेला
थ्व हे मेला थ्वयां लिपा दै ला मस्यु

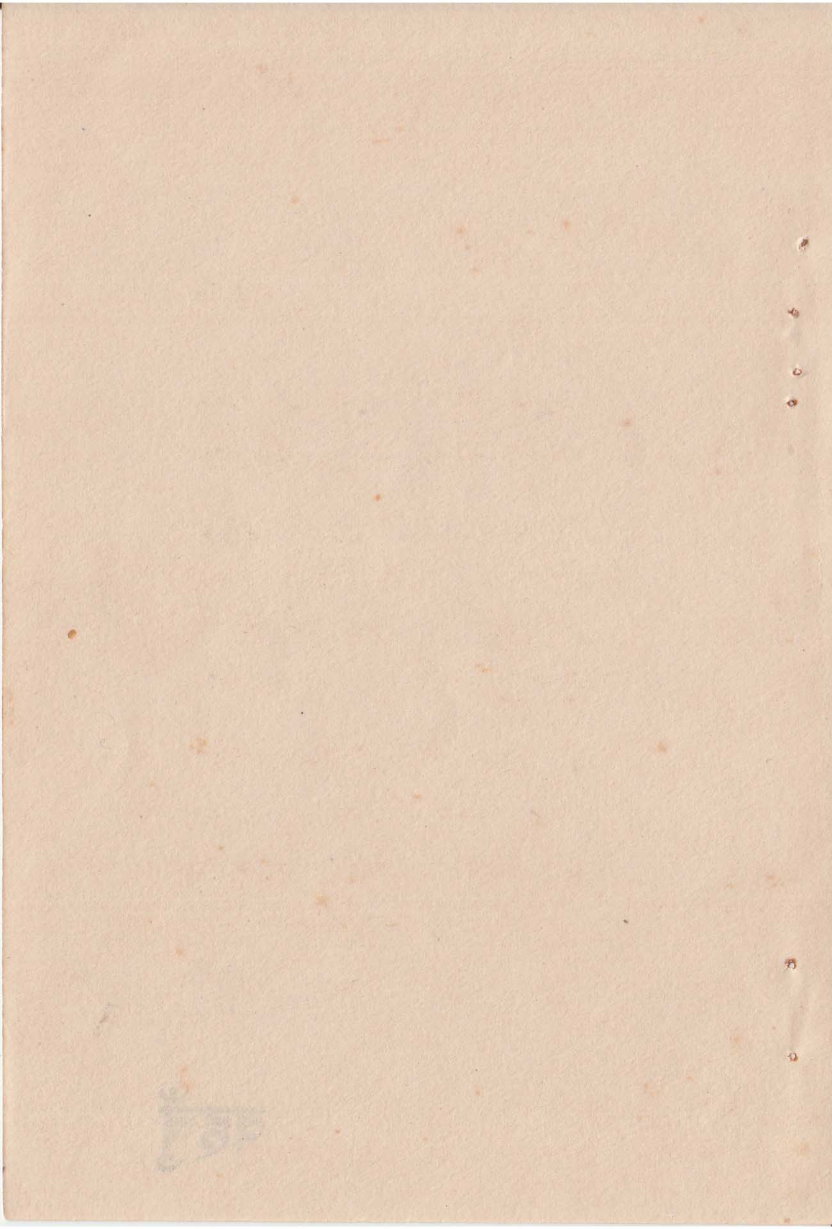
म्हीगु ब्वैसयागु हिसि
नागबेलि गुंया खुसि
निभालया ताप लाना:
सुना बने मा:सा
थुगु बन गुलि ब्वइ मस्यु

नगु गुलि सरगतं
कुतु वइ न्हिया न्हिथं
कुतु वव लिसे झन
इलिलिलि दःसा
सरगत गुलि न्हिली मस्यु

शिशिरया पीर फयाः
मन चिसे धीर जुयाः
निम्हसिनं छसलन
वसन्तया लँ स्वयाः
हालागु म्य गथे जुइ मस्यु
१०७८

छंग, छन्त हे

वहबुँ

छफु

जीवन जिगु नीरस हे ञ्वीब्यु
फ्वनाः फ्वनाः छाय् रसमय स्राय्

मेगु छु हे ञ्वी, रसहीन जि ञ्वी
प्याय्चाः मलनी, छटपट ञ्वी
तर जिगु जीवन ला जिगु हे ञ्वीं
छफुति रसं छाय् करपिनि याय्

हुँ वहार छिपिं, पीम्वाल जितः
जिगु जलने हे आनन्द जितः
द्याँ सितारया झंकार छिपिं नं
जिं हे जिगु संसार सरस याय्

निपु

म्ये ह्ाले जि, न्ह्यो वय्‌कि छं
गुलि जूगु जुल, लोमंकि फुकं

चायागु मुले, तिमिलाय। जले
नीरव नीरव मौन ख्यले
संसार द्यन, द्यँ प्राण, छ नं
जिमियोम्ह छ, द्यँ जिमिज्यान छ द्यँ

थन प्रेम गन, जीवन दु अन
जीवन गन, अन मसान नं
मतयागु मुले, मत-कीत स्व रे
आनन्द द्यन, द्यँ ज्यान छ नं

स्वपु

न जि ल्हः हे ख्वः न सुपाँय् हे ख्वः
छुं मखुगु छु ख्वः, बस वहे जि ख्वः

व चिकं व इताःया मतिनो थें
थः फूलिस्य गथ्य ल्वी मतया जः
थन छ नं जि नं अथ्य फुनाः फुनाः
छुं लूगु दुसा बस वहे जि ख्वः

अनगिन्ति अज्याःगु म्य नं दु थन
गुगु लय् जक मदु मखु सः हे नं
जि अज्याःगु म्यया नं भाव जक
कि लुमंक्यबले जक ख्वीम्ह जि ख्वः

ल्यपु

विरहं थ्व नुगः ख्रिजक मसीमा
च्यायत सदां हे च्याःसां छु

ख का लुमनी घ्यंसां दंसां
सह जक यायमाः लुमनं छु
घाः हे जुमेंलि हीस्य च्वनी का
रस जक वयमा हीलं छु

मिखा तिसीवं दैम्ह छ खःसा
न्ह्योने वयाः दं मवलं छु
सदां सदां थयू म्वायू जक फयूमा
हू हिमगिरि थें नालं छु

न्ह्यापु

प्रियतम ! छंगु मिखाया भाय् थें
म्हुतुया भाय् जि स्यू मथू

सुच्कूलिस्व हे उल्य थें ज्वीगु
छंगु म्हया भाय् म्हन हे थू
क्वछुनाः गा-चो न्ह्यैगु व भाय् म्हन
गय् धाय् छन्त कि जि थुलि थू

छंगु व भाय् थुलि थ्वीधुन, गुकिया
स्वयम् जि हे न्हायकं ला छु
भ्रम हे सां थुलि दय्कं छ मैम्ह
दःसां छु जितः मरुसां छु

ख्वपु

लुकुबीन हरे ! लुकुबीन हरे !
जिगु भाग्य-निभाः लुकुबीन हरे !

प्रेम-सिखः जिगु स्वप्न-गथ फुक
चच्वबुनाः हे फ्वीन हरे !
तिमिला मलुयाः हृदय-उफोस्वां
स्वकवं हे भ्वाः ज्वीन हरे !

तंसां माः मदु, सीसां ख्वो मदु
सु दै जि थें असहाय हरे !
जि धैम्ह हे थन मदुसां गुलि ज्यू
जि हे जितः जुल भार हरे !

१०७७

न्हयपु

छन्त थिया: जिं जि धका धायगु
थ्व संसार गज्या:गु अहो !

थ्व मखमलया वाउँगु घाँसे
अय्‌लाखं जक प्या:गु फसे
छंगु भिखाय् दुन्थ ल्वीक्यगु थ:त
थ्व ई गुलि आनन्द अहो !

छंगु नुग:या ढुकढुक पतिकं
जिगु तृप्तिं सास: ल्हा: थें
जि थ:थमं हे पीजा कंगु
अय्‌ला: थें हे ज्वीगु अहो !

च्यापु

स्वै कने जिं, स्वैत कने
क्यने धाःसां घाः मने दुने

स्वैगु निर्ममताया बाखं
खनिगु सुनां जिगु छ्वबी दुने
नुगः खुनाः हे क्यने ला धाःसां
मिखा दुपिं मरु स्वैत क्यने

मछिं मछिं थय् नुगले खँ तया
म्वाम्गु सराः दः ब्यूगु सुनां
कनां मछ्वीगु, क्यनां मखनिगु
गड्याःगु घाः जुल हृदय दुने

१०७७

गुपु

छ्वय प्रेमसिखः छ्वय दिवसविकः
जिगु स्वप्न जितः झन भार जुल

थन वैगु ज्वनाः गुगु स्वप्न छगू
गुलि कीधुन गो अज मूर्ति मलू
थुगु स्वप्न जितः उलि भार मजू
जिगु मिम्ति जि हे वरु भार जुल

थ्व मिखा छु मिखा न त छं स्वयफु
थुगु ल्हाः तुति नं मरुसां बरु ज्यू
गुगु थःगु खयां नं थःगु मजू
थ्व नुगः थ्व म्हुतु मरुसां छु जुल

भिक्षु

म्वाल हुँ वन्यसा थुलि खँ न्यनाहुँ
वंथोय् तक छं जय ज्वीमा

खः बाः जि ला गरीब छु याय् ज्यू
थुलि ला छं न्होपां हे स्यू
तर जिगु मतिना थनया न्ह्योने
थुलि याकनं चःबुइगु मग्यू

जिगु स्वबिलु सलं, जिगु मसुकालं
छन्त न्ह्यले नं सुख बीमा
अज्ज सदां जिगु तिकिनंगु स्वबिं
छन्त ज्वले नं न्ह्यैपुक्यमा

मिंह्फु

थौं थ्व सभाय् जिं छन्त मखं
तिक्क गनं दुग्य मिं थें च्वं

छ हे मदुगु थुगु थाय्या छु खँ ल्हाय्
थः हे ततक्यों थःगु मिखाय्
छन्त मखन्यवं न्हायकं तं थें
थः हे नं, जिं थ;क्य मखं

थुलिमछि दै नं सकलें सकलें
छ हे मदुगुया पौभाः थें
दश्य मिखाय् वैच्वंगु फुकं नं
लीलाः थें हे न्याल्लुस्य च्वं

भिंनिफु

जि वैच्वना उपहार ज्वना:
का का प्रिय, छं ल्हा: फैब्यु

वनिम्ह जुइ जुल ख्वयमत्य क्वछुना:
न्हिला: न्हिला: बरु थस्वया ब्यु
न्हिला: कैगु जि ख्वया: ख्वया: सां
छन्त ल्तिफ्य:य् थौं प्रेम उगु

छं जक जीमा छ जक भि:यमा
भी निम्ह थौं बायमालं छु
छंत मसीतल्य न्हूगु म्य न्यके
स्या:गु नुग: दुन्य ल्वीगु उगु

१०७७

भिंस्वपु

जित: लुमंका: ख्वबि तिकिनंका:
थ:गु मान छं बुलुक्यमते

ंध्या ला थन न्हि न्हि हे वइ
वंगु फुकं पौभा: थें ब्वइ
बास मलूम्ह व योक: म्हंग:
छंगु म्य हाला: जब च्वे ब्वइ
हीमी चाया: थ:गु भविष्य
ख्वामला सित्ति कुक्यंमते

प्रणय-प्रतिज्ञा ब्यर्थं लुमंका:
थ:त थमं ल्वोमंकयमते

थुगु शून्य सिबें छुं सैमखुगु
मतिनाय तक्यना छन्त छु दइ
थुगु सपना गुगु तःधं जूसां
ब्यर्थ छु याय स्वां गबलें व्हइ
मां-बौया अय आशाया मत !
थ्व गोफसे दं वय छ मते

नेह स्वयाः नं देह अमूल्य
प्रेम धका थः तंक्यमते

जितः लुमंकाः ख्वबि निकिनंकाः
थःगु मान छं बुलुक्यमते

ꣿक्यपु

छ न्हूगु हे छें छन्हु वनीतिनि
अन फुक हे न्हू थें खनीतिनि

मां न्हूम्ह खनी, बौ न्हूम्ह खनी
अन फुक फुक हे छं न्हूगु खनि
अन न्हूगु क्वथाय मतिना याइम्ह
छं न्हूम्ह हे पासा छं खनीतिनि

दः स्वैगु मिखा, दः कुनिगु नुगः
दः हिसिचां कायकाः तैगु पहः
फुक हिलीतिनि, फुक ज्यलीतिनि
थौंयाम्ह छ हे अन तनीतिनि

१६

उगु न्हूगु जले, उगु न्हूगु स्वले
उम्ह न्हुम्ह हे पासालिस्य च्वनेबले
थौंयाम्ह जित: जिगु मतिनायात
छं म्हगसे थें लोमंकीतिनि

उगु ब यगु इले स्वबि हायक्यत हे
थौं नाप च्वना: झी न्हिन्यगु थुलि
झी गवलें बायमखु धैगु थ्व प्रण
उगु न्हूगु जलं फुक्क नुनीतिनि

छ न्हूगु हे छैं छन्हु वनीतिनि
अन फुक हे न्हू थें खनीतिनि

भिँन्याफु

अय् तिमिला हुँ, ख्वैच्वन ज्वी व
बैत छकः छं सो हुँ

सुनसानगु थाय्, गांया कुंचाय
बिचरा गय् च्वंच्वन ज्वी
शून्य कथाया भयाः-भी चाय्काः
सु वइ ला ख्वैच्वन ज्वी

सु हे मद्याः अन बिचराया
मन गुलि खुलुलुलु मिन ज्वी
छ वन्य मत्योतल्य थौंया चच्छि
बिन्ति बलिस्य हे च्वं हुँ

सकर्ले घन ज्त्री, विचरो वैत
थ:गु मुले छं त: हुँ
छंगु व म्हाति पितुमतु पीकाः
म्ये न्यंका: छं श्यं हुँ

न्ह्यो वोतल्यसां न्ह्यैपुस्य च्वंगु
म्हगसे म्हंका ब्यू हुँ
म्हगसेसां जिगु चुम्बनया रस
गंगु व म्हुतुसी लू हुँ

अय् तिमिला हुँ, ख्वैच्वन ब्बी व
वैत छक: छं सो हुँ

भिंखुपु

थ्व कुञ्ज नीरव
नीरव थ्व पृथिवी
नीरव थ्व फय्
थ्व चा जुनेली
गन छु, गन जि
गुलि न्ह्यैपु थुगु ई !

थ्व प्रेमयागु चीधंगु संसार भीगु
गबलें मव्हीगु थ्व शृंगार भीगु
गुपचुप थ्व फय् , थ्व स्वां, थ्व पृथिवी
गबले तकं दै थ्व कुञ्ज—बेलि
का छु, सुनां व्हिफु, थ्व प्रेमया चिं
का च्यु, सुनां चीफु, निर्बन्ध भीपिं !

ख्वैयामयागु चिपगु सलिचाज्ञित: म्वा:
व अन्ति, व छुचुंमरिं नं ज्ञित: म्वा:
म्वा: म्वा: व कविता— सफु नं ज्ञित म्वा:
म्वा: म्वा: व छंगु सुमधुर म्ये नं म्वा:
थ्व कुज हे दु नि सलिंचा ज्ञित: आ:
ज्ञित: आ: छहे दु नि मूस:गु अयुला:

प्रिये ! वा छ थन वा, जिगु लिक्क च्वं वा
छं द: व जिं छन्त लुदंक स्वयू वा
स्वस्वं छ जिके, जि छके तने वा
वा, स्वर्ग पृथिविइ क्वहाँ वोगु स्वयू वा
थ्व क्षण, थ्व घडी, थौं हे थ्व म्हीगु
गु कन्हे बरु यग्गु थज्वी ब्यु !

भिंन्हयूपु

ईश्वर ? छं द: सित्ति हे बिल
स्वैगुं दु:खे ख्वयगु नुग:

भत्त लिकै ब्यु, भत्त लिकै ब्यु
मयल जित: थुगु संवेदन,
स्वैगुं निर्म्ति ख्वय—न्हिल्य यायगु
संवेदन भखु, बरु बन्धन

का लिकैब्यू मयल मिखा नं
कां हे याना तैब्यु जित: ।
तय हे मा:सां मात्र मिखां थे
खा: बाक जक तैब्यु जित:

भिंच्याफु

हनं छक: ल्याँ वोसा गुलि ज्यू
उगु दिन मी निम्हस्यां हैगु

उगु शान्त ईले, एकान्त स्थले
सुं मदु मेपिं छ व जि सिबे
आहा ! उबले भोस व स्यले
स्वर्ग खना गुज्ञि बांला:गु

उखुनु छक: नं छन्त खना जिं
रूप अहो ! गुलि पा: छंगु
सपना तं थें, थ: हे प्वं थें
गंगु सुप: थें ब्वैच्वंग

भिंगूपु

कुचु कुचुक्कक मिंक मने
छाय् सुतुक्क वैंगु दुने
फन् आश जिगु, फन् प्यास जिगु
जुरू जुरूक्क जक थन्य थैं

जिगु स्वच्छ हृदय-गगने
पिलि पिलि पल्पसा थें
अय् फय्, दुहा वया छाय
स्वांया दुने भ्रमर

अय्लाः थज्याःगु दृष्टि
प्याला थज्याःगु लोचन
त्वं वय् मतेनि आसे
उन्मन अहा ! थ्व यौवन

न्हिपू

जिगु थ्व मन
सिचुगु चंचल पवन
जिगु थ्व यौवन आहा
मुखुलिं लूगु सुमन

जितः ख्वय्‌सा व ख्वां ख्वैब्यु
जिथाय् वय्‌सा फसे ब्वैब्यु

निराला जि, जिगु जीवन
सुथे ल्वीगु किरण पावन

जितः योसा सुथे प्याँ वा
जलं खैथाय् ख्यले दं वा

नीछ्पु

वय् जि छंथाय् छाय मवय्
छं मयोसा स्वय् मते

छं सराः ब्यु, या ब्यु थुकलं
या जितः बो है ब्यु छं
छन्त जिं ला थः खने दः
वें धका है लाय्बु छं
वयगु जिगु ज्या, छं मयोसा
हृदय च्वायका वयमते

वय् जि छंथाय् छाय मवय्
छं मयोसा स्वयमते

ख: जि वयवं छन्त मछिनी
लुमनि फन् लोमंगु नं
छन्त छिन्यवं, छन्त भिन्यवं
गय) छिनी मेपिन्त नं
छं मदयवं थौं जिके नं
हृदय मदु थें तायमते

जि मस्यू छाय् बल पलाः थने
गन पलाः है छी मज्यू
मस्यु निखां नं छंत छाय् स्वत
स्वैत आ, वं स्वय्मज्यू
न्यन्यनते छं छाय् धका नं
थरु छक, न्यँ थःमय है

नानिपू

प्रतिपल प्रतिक्षण दिनया कणकण
सिंचित छंगु लुमतिं

पीधुन पीधुन थुगु ब्वीं जीवन
छुछु फल सै थें मस्यु जि
अमृत वा बिष, सःगु लथा काय्
यग्गु थथायमा जगतीं

छं निम्ति खः छन्त जीव गाः
मखु मखु स्वैगुं निम्ति
छंगु न्हिलायूतिनि जिगुजीवन ल्वो
वस थुलि हे जक स्यू जि

न्हास्वपु

फस् जा वल कुचु-कासा म्हित्यत
तर गो थन थौं स्वान महो

सागर लँ स्वयाः गुलिखे पिल नं
चुप्पा नयूत व नदी मवो
मनजक खुसि हे न्ह्याःवल लिखतं
गुरुयर स्वयाः मन तयूगु अहो

वसन्त वल नं फूगु मखुनि हा
कोयलिते मनया विरह
सूगु सलंसां हाल्य म्य धालं
म्हाः जि धका माधुर्यं मवो

नीष्यपु

छ व जि, जि व छ
निख्यर निगू सि
द्थ्वी चा-न्हि व सुथ संध्याया
मद्दिक बा: वैच्वंगु खुसि

छ व जि, जि व छ
सागरया फि
द: लिस्य, फ्वीगु, फूलिस्य दैगु
आदि-अन्तया बाखं फी

न त छ, न त जि
निम्हयां छम्ह फी
दिपया नौ मखु, स्वीगु नलि हे
सिर्जनया मिजला ख: फो

नीन्याफु

जि लुदंक छकः खत्रय भास्त्य वल
गनं छथाय तोपाक्क वनाः

सुनसन निशाय अति दूर दिशाय्
याकःचा यो योँय सनाः
वीणा खवै थें मनया तारे
चिन्ताया झंकार् हनाः

झिझां दंगु थ्व हृदय-मसाने
आकांक्षाया लाश उनाः
भयातुस्य च्वंगु, मछि मछिगु
गथि गथि चिंगु विरह फयनाः

१०७१

नाखुपु

ईश्वर ! थ्व मिखाय सृष्टिनिसें छं
भ्रमया जाः म्वैहःगु खनी

स्वाने जिं गुगु सुन्दर खन्यगु
अहो ! व जा गन सुन्दर ज्वी
केवल म्वोथः ल्वसुको तःगु
नोवाय मजीक वैगु म्हुत्वी

शुद्ध न्हिने नं यम्हस्यां यगु या
छुं छ्वचं धाय मफुगु उकिं
चान्हे ज्वीवं जोवन थःगु
तगु लुमंकाः ख्वैगु उकिं

न्हिन्ह्यूपु

म्हङ्गम्हं च्वनिया कविता पिव्वया:
स्वां सुथ न्हापां ख्वैच्वनिगु

'सुन्दरतां नुन जिगु अस्तित्व
मयल मयल लितकैब्यु प्रभु
शब्द ब्यु पलिसा मखुसा मयल
जीवन हे जिगु लितकै ब्यु'

प्रथम चरण जक स्वयवं दैवं
छगु कविता सुच्काबीगु
भसुका: तै अल्य थस्वया: स्वानं
'दैव निरंकुश छु लगे जू'

निच्यापु

अय् चा ! थ्व खिमिलाय् घन्य को जि ला छु
तर गय घनी मन प्याय्चाः मलंगु

गुलि प्राण विचरः प्याय्चाः मलंकं
घङ्गू खना जि दिपया मुलेसं
तर लाश छ्वछ्वं नौ हे जुलं नं
अन ताय् दु न्हि न्हि इंभ हंस खोगु

न्ह्यो हे मवयकं घन्य माःगु थ्व इले
घोंपि न्हयले नं हिहिलंगु ताय् दु
अय् प्यास ! थौं छिम्त नुगले कुनाः जि
सुनसान थ्व दिपे गथ्य सुम्क घन्यगु

सुन्दरीया विलाप

नोगुपु

धरती ! जित छं सरा: ब्यु, सदा: ब्यु
थुकलं ब्यु का अय् अम्बर ! जित छं
थौं छन्त नांगां थन्य ह:म्ह अय् युग
जि हे ख: व दुष्मन, का दण्ड ब्यु छं

यदि थौं जि धात्थें म्हुतु हे दु ख:सा
थ्व म्हुतुं छस:सां स: छंगु ज्वय् मा:
धात्थें नुग नं दनि धैगु ख:सा
थौं छंगु दु:खे भति ला थ्व स्वयमा:
अ:ख: ल्वहं थें दथु-लें दनीम्ह
मन सिर्जनाया लँपु हे पनीम्ह
जि हे ख: व पग:, वा अय् भविष्य
मिमल: जुया: हे क:बा जित: छं

नेपालया ऐतिहासिक पुस्तकालय

प्रदीप्त पुस्तकालय

※ रत्न प्रेस, त्यौड, काठमाण्डू ।